

GENERAL CONSIDERATIONS ON HYBRID THREATS

Ina Raluca TOMESCU

PhD, Associate Professor

"Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu

ABSTRACT

HYBRID THREATS ARE METHODS AND ACTIVITIES THAT ARE TARGETED TOWARDS VULNERABILITIES OF THE OPPONENT. VULNERABILITIES CAN BE CREATED BY MANY THINGS, INCLUDING HISTORICAL MEMORY, LEGISLATION, OLD PRACTICES, GEOSTRATEGIC FACTORS, STRONG POLARISATION OF SOCIETY, TECHNOLOGICAL DISADVANTAGES OR IDEOLOGICAL DIFFERENCES. IF THE INTERESTS AND GOALS OF THE USER OF HYBRID METHODS AND ACTIVITY ARE NOT ACHIEVED, THE SITUATION CAN ESCALATE INTO HYBRID WARFARE WHERE THE ROLE OF MILITARY AND VIOLENCE WILL INCREASE SIGNIFICANTLY.

KEYWORDS: *HYBRID THREATS, VULNERABILITIES, SECURITY, WAR.*

În plan internațional, lumea traversează o situație fără precedent, fiind profund marcată de acțiunile iraționale ale unor forțe, adeseori statale și chiar multinaționale, ce promovează terorismul ca mijloc de divizare a comunității internaționale, de slăbire a stabilității mondiale, în general, pe fundamentul creării premiselor necesare negocierii sau impunerii, în plan zonal sau mondial, a unor deziderate aberante, construite în mod frecvent pe considerente de ordin fundamentalist - religios.

Contracararea amenințărilor de tip hibrid, războiul hibrid, atacurile cibernetice, precum și conceptul generic de securitate internațională au devenit piloni centrali în analiza și activitatea tuturor organizațiilor internaționale¹.

Pornind de la afirmația lui Clausewitz, conform căreia fiecare epocă are propriul său tip de război, propriile limitări și percepții și, prin urmare că, în fiecare epocă, conflictele și războaiele ar trebui analizate în parametrii acestor particularități², atunci, trebuie să admitem faptul că acest lucru este valabil și atunci când ne referim la războiul de tip hibrid, respectiv la amenințările hibride³.

Astăzi, tot mai mult, securitatea și apărarea națională se confruntă cu un nou tip de amenințări, și anume amenințările hibride.

Caracterul hibrid al noilor amenințări de securitate trebuie văzut pe cel puțin două planuri:

---

¹ I. Martin, L.M. Achimescu, *Întrebuințarea prognozei în diminuarea efectelor specifice amenințărilor de tip hibrid*, în Impact strategic, nr. 1-2/2018, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, p. 7.

² Von C. Clausewitz, *On war*, New Jersey: Ed. Princeton University Press, 1989, p. 732.

³ Flavius Cristian Marcau, Mihaela Andreea Ciorei, “The vision about international security at the beginning of the XXI century”, in European Scientific Journal, april 2013 edition vol.9, no.11, 301-311

- organizațional: altfel spus, apelul la amenințările hibride nu este apanajul actorilor non-statali. Dimpotrivă, și actorii statali folosesc amenințările hibride atunci când situația și condițiile o impun;

- metodelor și mijloacelor folosite de beligeranți; beligeranții utilizează orice metodă de luptă și orice mijloc ce le asigură atingerea obiectivelor stabilite, fie că este vorba de cel de natură convențională, fie de cele neconvenționale. De obicei, toți actorii fac acest lucru combinându-le rapid și în funcție de nevoile obținerii succesului scontat în acțiunile întreprinse¹.

NATO a creat o definiție de lucru a amenințării hibride: este creată de orice adversar actual sau potențial, inclusiv state, actori non-statali sau entități teroriste, cu abilitatea demonstrată sau verosimilă de a angaja simultan și adaptativ mijloace convenționale sau neconvenționale, în atingerea obiectivelor lor².

Termenul de conflict nerestricționat a fost introdus în circuitul ideatic de strategii militare chinezi (Qiao & Wang, 1999) drept o potențială schimbare de paradigmă în modul în care actorii nonstatali intenționează să contracareze avantajul tehnologic military al SUA, respectiv o metodă grandioasă de luptă care combină toate dimensiunile și metodele din zona militară și nonmilitară astfel încât să ducă la capăt lupta. Aceștia au exemplificat prin războiul dus de SUA împotriva terorismului global, drept “război național terorist + război prin intelligence + război financiar + război rețea + război regulat”³.

Elaborând pe marginea conceptului de amenințare hibrid, Hoffman a conceptualizat războiul hibrid analizând conflictul dintre Hezbollah și Israel din 2006, extrăgând elementele esențiale care au creat „superioritatea” tactică a organizației šiite: fuziunea între unități de miliție, luptători instruiți special și echipe de operare a rachetelor antitanc, elaborarea de operațiuni informaționale moderne, utilizarea SIGINT, a rachetelor tactice și operaționale, a dronelor și a rachetelor antinavale. Pentru a diferenția conflictul complex de cel hibrid, Hoffman a argumentat că, în primul caz, forțele regulate și cele neregulate sunt utilizate distinct, în teatre de operațiuni diferite și complementare, în timp ce în cel de-al doilea caz, gradul de fuziune este atât de ridicat, încât nu se poate face distincție între cele două componente⁴.

Conflictul hibrid a mai fost definit ca război complex, cu dimensiune deopotrivă fizică și conceptuală: prima vizează lupta împotriva unui inamic înarmat iar cea din urmă o luptă mai complexă, pentru controlul și susținerea populației indigene din zona combatantă, susținerea fronturilor interne ale națiunilor interveniente și susținerea comunității internaționale. Pentru securizarea și stabilizarea populației autohtone, forțele interveniente trebuie să restabilească sau să reconstruiască imediat securitatea, serviciile de bază, guvernarea locală, forțele de autoapărare și elementele esențiale ale economiei⁵.

Uniunea Europeană și statele membre sunt expuse tot mai frecvent, în ultima perioadă, riscului amenințărilor hibride, care constau în acțiuni ostile, ce urmăresc

---

¹ P. Duțu, *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013, p. 46.

² Government Accountability Office (2010). *Hybrid Warfare*, GAO-10-1036R. Briefing to the Subcommittee on Terrorism, Unconventional Threats and Capabilities, Committee on Armed Services, House of Representatives, Washington, DC.

³ I. Udroi, *Early detection hybrid-type of security crisis*, în *Impactul transformărilor socio-economice și tehnologice la nivel național, european și mondial*; nr.1/2015, Vol. 1.

⁴ F. G. Hoffman, “Hybrid” vs. Compound War: *The Janus Choice: Defining Today's Multifaceted Conflict*, *Armed Forces Journal International*, 2009, apud I. Udroi, *op. cit.*, 2015.

⁵ J. J. McCuen, *Hybrid Wars*, *Military Review*, martie-aprilie 2008, pp. 107-113.

destabilizarea unei regiuni sau a unui stat (ex. conflictul din Ucraina¹ sau campania ISIL/Da'esh în Irak²). Conceptul de “amenințare hibridă” reprezintă “un amestec de activități coercitive și subversive, de metode convenționale și neconvenționale (diplomatice, militare, economice, tehnologice), ce pot fi utilizate în mod coordonat de actori statali sau nestatali³, pentru a realiza obiective specifice, sub limita pragului de stare de război declarată oficial. De obicei, se pune accentul pe exploatarea vulnerabilităților țintei vizate și pe generarea unei ambiguități în scopul împiedicării proceselor decizionale”⁴.

Înalt Reprezentant al Uniunii Europene pentru Afaceri Externe și Politică de Securitate și Comisia Europeană au adoptat la data de 6 aprilie 2016 un *Cadru comun de contracarare a amenințărilor hibride*⁵, ce a fost aprobat de miniștrii Consiliului în Concluziile adoptate la data de 19 aprilie 2016⁶, și care se bazează pe 5 axe de acțiune: *recunoașterea naturii hibride a unei amenințări, îmbunătățirea gradului de conștientizare, consolidarea rezilienței, gestionarea crizelor, precum și intensificarea cooperării cu NATO*.

Cadrul comun are la bază în particular *Agenda europeană privind securitatea*⁸, pe care Comisia a adoptat-o în aprilie 2015, precum și strategiile sectoriale, cum ar fi: *Strategia de securitate cibernetică a UE*⁷, *Strategia europeană pentru securitate energetică*⁸ și *Strategia Uniunii Europene în materie de securitate maritimă*⁹.

Amenințările hibride au un impact direct în materie de apărare și securitate națională deoarece ele sunt generate, de regulă, de actori non-statali cum ar fi: miliții, gherile mutante, entități hibride populate de teroriști, fanatici, „bandiți patrioți” și militari dezertori; ordine ale generalilor dizidenți, seniori ai războiului, sau pur și simplu bandiți; entități necunoscute sau insesizabile, capabile de mutații și de schimbări de alianțe înspăimântătoare; grupări cu orientări diverse (religioase, etnice, ideologice, politice) care ignoră legile internaționale și inclusiv pe cele ce relevă respectul umanitar; organizații diferite ilegale trăind în simbioză cu economia criminală, în triumful narcotice - arme de război- petrol. Amenințările hibride îmbină, într-un mod relativ aleatoriu, metode și mijloace de acțiune convenționale și neconvenționale, simetrice și asimetrice pentru a se atinge obiectivele stabilite. Pe de altă parte, tot mai frecvent, se asistă la unirea eforturilor unor actori non-statali care anterior acționau independent, pentru a-și concerta eforturile în vederea realizării surprinderii adversarului, copleșirii fizice și psihologice a acestuia și obținerea succesului în acțiunea declanșată¹⁰.

---

¹ În cazul Ucrainei, vulnerabilitățile critice au fost reprezentate de: slaba guvernare a țării; corupția extinsă; lipsa încrederii în structurile de securitate și apărare și incapacitatea acestora de a asigura un sprijin adecvat; prezența unui grup mare de locuitori vorbitori de limbă rusă și percepția acestora că sunt marginalizați; dependența critică de importurile și de alimentarea cu energie din Rusia.

² Pentru statele membre ale UE, amenințarea Da'esh a scos la iveală aspecte foarte sensibile, cum ar fi: vulnerabilitățile asociate integrării minorităților și excluderii sociale, pe de o parte, și slăbiciunile inerente unei societăți deschise (caracterizate de libertatea de expresie), pe de altă parte. Acestea au făcut dificilă reacția adecvată la extinderea urii (V. I. Trincu, *Contracararea amenințărilor hibride la nivelul Uniunii Europene*, în *Gândirea militară românească*, nr. 2/2019, p. 47).

³ Flavius Cristian Marceau, “Security as a determining factor of quality of life in a state from an insecure regional area” în *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu - Jiu, Seria Litere și Științe Sociale*, no. 4/2015, pp.77-85

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1472372533803&uri=CELEX:52016JC0018>

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1472372533803&uri=CELEX:52016JC0018>

⁶ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/04/19-fac-conclusions-hybrid-threats/>

⁷ http://eeas.europa.eu/top_stories/2013/070213_cybersecurity_en.htm

⁸ <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/energy-security-strategy>

⁹ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security/index_ro.htm

¹⁰ P. Duțu, *op. cit.*, p. 51.

Amenințările hibride sunt rezultanta activității unor actori definiți prin următoarele caracteristici¹:

- natura lor hibridă, parte politică, parte criminală. Astfel se observă schimburi crescute între entități criminale și teroriste. De exemplu, Camorra napolitană cu ETA bască și Grupul Islamic Armat din Algeria;
- capacitatea lor de mutație ultra-rapidă, în funcție de banii ce se vor câștiga;
- cel mai adesea sunt nomade, de teritorializate sau transnaționale;
- rupte de lumea civilizată; de regulă, obiectivele lor sunt fie criminale, fie de ordin fanatic;
- sunt, în general, private de sprijin din partea statului;
- folosesc practica extensivă a masacrului, voința de a ucide cât mai mulți oameni posibil cu scopul de a semăna teroarea în rândul populației, de a spori neîncrederea cetățenilor² în instituțiile statului cu vocație securitară.

Războiul hibrid a devenit un concept din ce în ce mai cuprinzător, folosit pentru a caracteriza toate tipurile de războaie care nu pot fi perfect încadrate într-o categorie tradițională de războaie, și se găsesc într-o zonă gri, de confluență. „Amenințările hibride includ o gamă completă de diferite tipuri de războaie, inclusiv capabilități convenționale, tactici și formațiuni neregulate, acte teroriste, inclusiv violență și constrângere fără discriminare, precum și încălcări ale legii penale. Războaiele hibride pot fi duse atât de către state, cât și de către o mare varietate de actori nonstatali (sponsorizați sau nu de către state). Aceste activități multifacetate pot fi conduse de unități separate sau chiar de aceeași unitate, dar, în general, sunt coordonate la nivel operativ și tactic și armonizate cu acțiunile militare principale, pentru a se obține efecte sinergice la nivelul dimensiunilor fizice și psihologice ale conflictului”³.

Trebuie acceptat faptul că elaborarea și transmiterea unui răspuns corespunzător pentru contracararea amenințărilor hibride reprezintă o responsabilitate națională. Este atribuția fiecărui stat să-și minimizeze propriile vulnerabilități. Reziliența poate fi definită ca fiind capacitatea de adaptare pentru a face față schimbărilor și perturbărilor, respectând ceea ce experții numesc diferențe elementare, în care răspunsurile la aceste perturbări sunt considerate a fi extrem de importante⁴.

Din perspectiva documentelor Uniunii Europene, acțiunile menite să contribuie la contracararea amenințărilor hibride, la consolidarea rezilienței la nivelul UE și la nivel național, precum și a rezilienței partenerilor, necesită acțiuni de răspuns coordonate, având ca trăsătură principală integrarea tuturor măsurilor de ripostă întreprinse în planurile politic, diplomatic, informațional, economic⁵ și militar.

Având în vedere că accentul este pus pe îmbunătățirea gradului de conștientizare, se propune instituirea unor mecanisme specializate pentru schimbul de informații cu statele membre și coordonarea capacității UE de a furniza comunicări strategice pentru consolidarea rezilienței în domenii precum securitatea cibernetică, infrastructuri critice, protejarea

---

¹ X. Raufer, *Terrorisme, crime organisées: à l'horizon 2010, quels dangers, quelles menaces?*, http://www.ihedn-rlar14.org/images_temporaires/XRMenaces.pdf, p. 8.

² R. Dobrițoiu, *Citizen - an important resource in administrative decisions*, Horizons for Sustainability, 2(5)/2017, p. 24-28.

³ F. G. Hoffman, *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, Arlington, VA: Potomac Institute for Policy Studies, December 2007, p. 8.

⁴ R. Biggs, M. Schluter, M. L. Schoon, *Building Resilience. Sustaining Ecosystem Services in Social-Ecological Systems*, Cambridge University Press, Marea Britanie, 2015, pp. 53-54.

⁵ O. R. Popescu, *Computerisation: An Example of Adaptation for the Decisional Process, A Major Change of the 21-st Century*, Research and Science Today 12.2 (2016), pp. 83-87.

sistemului financiar de utilizările ilicite, precum și eforturile de combatere a extremismului violent și a radicalizării¹.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Martin, L.M. Achimescu, *Întrebuințarea prognozei în diminuarea efectelor specifice amenințărilor de tip hibrid*, în Impact strategic, nr. 1-2/2018, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București.
- Von C. Clausewitz, *On war*, New Jersey: Ed. Princeton University Press, 1989.
- P. Duțu, *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013.
- Government Accountability Office (2010). Hybrid Warfare, GAO-10-1036R. Briefing to the Subcommittee on Terrorism, Unconventional Threats and Capabilities, Committee on Armed Services, House of Representatives, Washington, DC.
- Udrioiu, *Early detection hybrid-type of security crisis*, în *Impactul transformărilor socio-economice și tehnologice la nivel național, european și mondial*; nr.1/2015, Vol. 1.
- F. G. Hoffman, “Hybrid” vs. Compound War: The Janus Choice: Defining Today's Multifaceted Conflict, *Armed Forces Journal International*, 2009.
- J. J. McCuen, *Hybrid Wars*, *Military Review*, martie-aprilie 2008.
- V. I. Trincu, *Contracararea amenințărilor hibride la nivelul Uniunii Europene*, în *Gândirea militară românească*, nr. 2/2019.
- Flavius Cristian Marcau, “Security as a determining factor of quality of life in a state from an insecure regional area ”in *Analele Universitatii „Constantin Brâncuși” din Târgu - Jiu, Seria Litere și Stiinte Sociale*, no. 4/2015, pp.77-85
- Flavius Cristian Marcau, Mihaela Andreea Ciorei, “The vision about international security at the beginning of the XXI century”, in *European Scientific Journal*, april 2013 edition vol.9, no.11, 301-311
- X. Raufer, *Terrorisme, crime organisées: à l'horizon 2010, quels dangers, quelles menaces?*, http://www.ihedn-rlar14.org/images_temporaires/XRMenaces.pdf.
- F. G. Hoffman, *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, Arlington, VA: Potomac Institute for Policy Studies, December 2007.
- R. Biggs, M. Schluter, M. L. Schoon, *Building Resilience. Sustaining Ecosystem Services in Social-Ecological Systems*, Cambridge University Press, Marea Britanie, 2015.
- O. R. Popescu, *Computerisation: An Example of Adaptation for the Decisional Process, A Major Change of the 21-st Century*, *Research and Science Today* 12.2 (2016).
- R. Dobrițoiu, *Citizen - an important resource in administrative decisions* în *Horizons for Sustainability*, 2(5)/2017.

---

¹ V. I. Trincu, *op. cit.*, p. 52.